

Ο ΤΟΣΚΑΣ

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

«Oh ! Pon devrait prendre la société par les quatre coins de la nappe et et tout jeter en l'air ! Tout se casserait, c'est possible, mais au moins personne n'aurait rien, ce serait cela de gagné !»

V. Hugo.

I

Καθ' ἣν ἐποχὴν συνέβησαν τὰ γεγονότα, ἅτινα θὰ σᾶς διηγηθῶ, ὁ Τόσκας ἦτο ἤδη γέρον. Τέκνον τοῦ λαοῦ εἶχε γεννηθῆ εἰς ἀπόνκεντρόν τι χωρίον τῆς Πελοποννήσου, δούλης ἔτι, ἐκ γονέων πτωχῶν, ἀνατραφεὶς μὲ τὰς ἰδέας τοῦ καιροῦ ἐκείνου, ἀγνὸς ἐν πᾶσιν, κατὰ τὴν ἐθνικότητα, τὰ ἦθη, τὸ ἐνδυμα, τὴν γλῶσσαν, τὸ θρήσκευμα καὶ τὸν κοινωνικὸν ἐν γένει βίον. Οὐδέποτε ἔμαθε γράμματα, διότι τὰ φῶτα τοῦ δημοτικοῦ σχολείου μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχον φθάσει μέχρι τοῦ πατρικοῦ τοῦ χωρίου, πτωχὸς δὲ ὢν εἶχε παιδιόθεν προσκολληθῆ εἰς τὸ ἄροτρον τοῦ Ἡσιόδου. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, ἣτις τὸν εὗρε δεκαπενταετῆ, ἠκολούθησε διὰ βοηθητικὰς ὑπηρεσίας ἐλληνικὸν τι στρατόπεδον, χωρὶς να ἐγείρη καὶ αὐτὸς κατόπιν ἀξιώσεις ἀγωνιστοῦ, ἀπαιτῶν προικοδοτήσεις ἐθνικῶν γαιῶν, γαλόνια ὑποστρατήγου ἢ ἀξιωμα ὑπισπιστοῦ τοῦ βασιλέως.

Καὶ εἶχε μὲν μάθει βραδύτερον, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀπέκτησε Σύνταγμα καὶ ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὁ Τόσκας πλὴν τοῦ ἀνοικτοῦ ἀέρος, τοῦ ἐλευθέρου οὐρανοῦ καὶ τῆς κύκλῳ ἀναπεπταμένης φύσεως, οὔτε ἐννόει οὔτε ἐπεθύμει ἄλλαν ἐλευθερίαν. Ὅταν δὲ μάλιστα ἐφθανε κάποτε εἰς τὰς ἀκοάς του, ἐκ διηγήσεων τοῦ παρέδρου ἢ τοῦ ἀποσπασματάρχου κανενὸς μεταβατικοῦ, ὅτι ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς συνταγματικῆς ἰσότητος ἐδολοφονεῖτο ὁ Καποδίστριας καὶ ἐξεθρονίζετο ὁ Ὄθων, καὶ

ἀλληλοκτόνουν οἱ ἐλεύθεροι πολῖται ἢ ἐτσακίζοντο ἐς τὸ ξύλον ὑπὸ τῶν δημοσίων ὀργάνων χάριν τοῦ νόμου καὶ τῆς δημοσίας τάξεως, εἶχε σχηματίσει τόσῳ συγκεχυμένην ἰδέαν περὶ τῆς θρυλουμένης αὐτῆς ἐλευθερίας, ὥστε τὴν ἐφαντάζετο ὡς τινὰ αἰμοχαρῆ Ἑριννύν, ὁμοίαν πρὸς τὰ παραμύθια τῆς μάμμης του, ἔτρεμε δὲ καὶ ἐσταυροκοπεῖτο καὶ ἠύχετο εἰς τὸν πανάγαθον Θεὸν νὰ μὴ ἀξιωθῇ ποτε νὰ συναντήσῃ αὐτὴν κατὰ πρόσωπον.

Ἦγνός ἐμοὺς ὁ ἀγαθὸς τῶν ὁρέων κάτοικος, ὅτι ἦτο φεῦ! ἐκὼν ἄκων καὶ αὐτὸς ἐλεύθερος συνταγματικὸς πολίτης, χρεωστών τὴν ψῆφόν του εἰς τὸν κομματάρχην τῆς περιφερείας καὶ τὴν ῥάχιν του εἰς τοὺς χωροφύλακας, καὶ ὅτι ἐπομένως ὠφείλε καὶ αὐτὸς μίαν ἡμέραν νὰ γευθῇ τῶν καρπῶν καὶ νὰ ὑποστῇ τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολυθρυλήτου Συντάγματος . . .

Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἔζη βίον φυσικώτατον, ὡς οἱ θάμνοι τῶν βουνῶν, ὅλον δὲ τὸ εἰδύλλιον τῆς εὐτυχίας του συνίστατο εἰς τὸν ἐκ κριθῆς ἢ ἀραβοσίτου ἄρτον του, τὸ ἄροτρον του, τὸ μικρὸν του ποίμνιον, τὴν φλογέραν του, τὴν καλύβην του, τὴν σύζυγόν του καὶ τὴν ὑστερότοκον κόρην του, ἐπιζήσασαν ἐξ ἄλλων τέκνων, ὀρσερὰν εἰκοσαετίδα καλλιονήν. Ἡ δὲ προσφιλεστέρα του κοινωνία ἦτο ὁ ἱερεὺς, ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ πάρεδρος τοῦ χωρίου.

Ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους ἀμεριμνησίας καὶ ἀπλότητος, ὑπὸ τοὺς ὁποίους φιλοτεχνεῖτε σεῖς οἱ ποιηταὶ καὶ λογογράφοι τῶν πόλεων τὰ θελκτικώτερα φανταστικά εἰδύλλια περὶ τοῦ Ἑλληνος ἀγρότου, θὰ νομίζητε ἴσως καὶ τὸν Τόσκαν μακάριον καὶ θὰ τὸν ζηλεύητε πολλοί, ὅσοι βαρυνόμενοι τὸν θόρυβον καὶ τὸν κόρον τῆς πρωτευούσης, ἀποδημεῖτε ἐνίοτε διὰ τῆς φαντασίας καὶ πλάττετε καὶ ποθεῖτε τὰ θέληγτρα τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Καὶ ὅμως ἀγνοεῖτε ὅποσαι ἄκανθαι περιβάλλουσι καὶ αὐτὰ τὰ κρίνα τῶν βουνῶν καὶ ὅτι ὁ χωρικός ἐν Ἑλλάδι, ὁ συνταγματικὸς αὐτὸς Παρίας, ὁ ἀποτελὼν ἓνα τῶν κρίκων τῆς ἀλύσεως, ἥτις καλεῖται εὐνομουμένη ἐλληνικὴ πολιτεία, παρέχει μὲν ὕλην ἐμπνεύσεως εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς εἰδυλλιακοὺς μυθιστοριογράφους, ἀλλὰ παρέχει ἀφθονωτέραν τοιαύτην καὶ εἰς τοὺς χωροφύλακας, τοὺς εἰσπράκτορας, ἀποσπασματάρχας κτλ., οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ μαρτυρήσουν ὅτι

ἡ ποίησις ἀπέχει πολὺ τῆς πραγματικότητος. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν σᾶς ἀνοίγω ὀλίγας σελίδας τοῦ βίου του. Ἐξ αὐτῶν θα μάθετε, ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ ἀγροτικοῦ λαοῦ δὲν εἶναι ἐκείνη, ἣν σπουδάζετε ἐκ τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν ποιητικῶν περιγραφῶν, ἐντὸς τοῦ γραφείου σας, ἐπὶ τῶν ἀνακλίντρων τῶν μεγάρων σας, εἰς τὰς εὐρωπαϊσθείσας αἰθούσας σας καὶ μαρμαροστρώτους λεωφόρους σας, τὰς τερπνάς πλατείας, τὰς τρυφηλὰς ἐπαύλεις καὶ τὰ ψυχαγωγικὰ θεωρεῖα τῆς Βουλῆς, ὅσάκις ὑποστηρίζεται φορολογικόν τι νομοσχέδιον τῆς κυβερνήσεως χάριν τῆς εὐτυχίας τοῦ λαοῦ.

II

Δὲν εἰξεύρω πόσα ἀκριβῶς ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς λαοσωτηρίου τελευταίας μεταβολῆς, ὅτε ὁ Τόσκας ἐθεωρεῖτο εἰς τῶν καλῶν οἰκοκυραίων τοῦ χωρίου του, διότι εἶχεν ἀποκτήσει, ἐκτὸς ἀγρῶν τινῶν, ἐβδομήκοντα αἰγοπρόβατα καὶ ἓνα ὄνον.

Ἡμέραν τινὰ ἀνεπαύετο ἐξηπλωμένος ὑπὸ τὴν δροσεράν σκιάν μεγάλου πρίνου καὶ παίζων τὴν φλογέραν του, ἐν ᾧ τὸ ποίμνιόν του ἐποτίζετο σκιρτῶν εἰς μινυρίζουσαν παρέκει διαυγῇ πηγῇ, ὅτε εἶδεν αἰφνης ἐνώπιόν του τὸν δημοσίον εἰσπράκτωρα μεθ' ἑνὸς ὑπενομιωτάρχου καὶ τριῶν χωροφυλάκων.

Τὸν ἐχαιρέτισαν καὶ ἐστάθησαν. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Τόσκας, ἐγερευθεὶς, ἐφρόντιζε νὰ τοὺς περιποιηθῇ, προσφέρων αὐτοῖς γάλα νωπὸν, ὁ εἰσπράκτωρ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ δρ. 3, διότι, ὡς ἐβεβαίουν, ὁ διοικητικὸς ταμίας τῆς Ἐπαρχίας εὗρεν αὐτὸν εἰς τὰ βιβλία του ὀφειλέτην τοῦ Δημοσίου διὰ λεπ. 80, φόρον τοῦ ὄνου του, ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ ἦτο καὶ ὁ ὀδικὸς, δημοτικὸς καὶ ἐπαρχιακός! Ὁ Τόσκας ὁμῶς, μὴ ἐννοῶν τὰ σκανδαλικά αὐτὰ τῶν δημοσίων ὀργάνων, τοῖς ἀπεκρίθη, ὅτι θὰ ἔχουν λάθος, διότι τὸν φόρον τοῦ ὄνου τοῦ εἶχε πληρώσει πρὸ καιροῦ.

— Βρέ, τί κάθεσαι καὶ λές; ἐβρυχήθη ὁ εἰσπράκτωρ ἐντόνως· ὁ ἄλλος ἐκείνος εἰσπράκτωρας, ποῦ ἐπῆρε τὰ λεφτά, ἦτο κλέφταρος καὶ δὲν τὰ ἔμβασε 'ς τὸ ταμεῖον καὶ πᾶνε χαμένα. Θὰ πλερώσης τόρα καὶ θὰ περδήσης!

— Δυὼ φορεῖς;

— Καὶ τέσσεραις! ὀγκᾷται εἰς τῶν χωροφυλάκων, συλλαμβάνων τὸν καλλίτερον τράγον τοῦ ποίμνιου καὶ ἐτοιμαζόμενος νὰ τὸν σφάζῃ.

— Μὴ παιδί μου, μὴ αὐτόν! τὸν θέλω γὰρ κεσέμι, φωνάζει μετὰ στεναγμοῦ ὁ γέρον Τόσκας.

— Ἄ! ἔχουμε καὶ ἀντίστασι, καὶ δὲν ξέρεις, ὅτι ὑπάρχει καὶ νόμος! μυκᾶται ὁ ἄλλος σταυρωτῆς.

Καί, ἐν ᾧ ὁ συνάδελφός του σφάζει τὸν τράγον, αὐτὸς μετὰ τῶν λοιπῶν ἐφαρμόζει τὸν νόμον ἐπὶ τῆς ῥάχως τοῦ Τόσκα, τὸν δαίρουν ἀνηλεῶς, ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου, τὸν ἀφίνουν ἐκτάδην μὲ δύο τραύματα χάριν τῆς δημοσίας τάξεως, καὶ φεύγουν λαβόντες τὸ λάφυρον, τροπαιοῦχοι καὶ νικηταί, ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, καὶ ἄδοντες:

«Τιμὴ καὶ νεζάτα τὰ χαρῇ ὁ στρατιώτης ξέρει!»

III

— Κάνε γρήγορα, Μαριώ μου, συγύρισε τὸ σπίτι, γιατί ὁ ἥλιος νά! ἐδοξίλεψε καὶ ὅπου κι' ἂν ἦνε θάρθη ὁ πατέρας σου. Ἦ ὦρα τὸν καρτερεῖ.

Ἐλεγεν ἀρελῆς γραῖα πρὸς σεμνήν, ὠραίαν καὶ δροσεράν, ὡς τὸ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ἐκπηγάζον ὕδωρ, κόρην. Καὶ ἡ Μαριώ, ἀναδέσασα τοὺς μέχρως ὀσφύας μακροὺς καὶ μαύρους, ὡς ὁ ἔθενος, πλοκάμους τῆς, εὐπειθεστάτῃ εἰς τὴν φωνὴν τῆς μητρός, ἐτακτοποιεῖ τὸν οἰκίσκον, ἀναμένουσα τὸν πατέρα τῆς Τόσκην.

Ἄντ' αὐτοῦ ὅμως εἶδε περίφοβος τοὺς χωροφύλακας μετὰ τοῦ εἰσπράκτορος, οἵτινες εἶχον προπορευθῇ διὰ τὰ κάμουνα κοινὰ εἰς τὴν οἰκίαν του. Τί σημαίνει κοινὰ χωροφυλάκων ἀπαιτεῖται. Δάντου φαντασία καὶ ἡρωϊσμός μάρτυρος διὰ τὰ ἐννοήση κανεῖς. Μόνον ἡ λέξις δύναται νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν καὶ τοὺς δίποδας καὶ τοὺς τετράποδας κατοίκους τῶν χωρίων τῆς Ἑλλάδος.

Ἐσφαξαν ἀμέσως δύο ὄρνιθας, ἔπιον καὶ ἔχυσαν οὐκ ὀλίγον οἶνον καὶ ἐζήτησαν ἄζυμίτην ἄρτον (μπογάτσαν), διότι περὶ τοῦ λεηλατηθέντος τράγου τοῦ ποιμνίου ἐγένετο σκέψις νὰ προορισθῇ πρὸς πώλησιν! Ἐως οὗ ὅμως ψηθῶσιν αἱ ὄρνιθες, κατεγίνοντο νὰ συντάξουν κατὰ τοῦ Τόσκα ἐκθεσιν ἀντιστάσεως κατὰ τῶν δημοσίων ὀργάνων ἐν τῇ ἐνασχόσει τῶν νομίμων αὐτῶν καθηκόντων. Ἐπεφάνη τότε πρὸς στιγμὴν ἡ, εἰς τὴν ἐμφάνισίν τω ἀποκρυβεῖσα, ὠραία Μαριώ, μόλις δὲ τὴν εἶδεν ὁ ὑπενομωτάρ-

χης κατεθέλχθη ἐκ τοῦ παρθένου καὶ ἀνθηροῦ κάλλους της, καί, στρίβων ἡδυπαθῶς τὸν μύστακα, ἐζήτησε παρ' αὐτῆς ὕδωρ μετὰ φράσεως καθαρῶς στρατιωτικῆς, ἣτις ἠνάγκασε τὴν κόρην νὰ γίνη ἄφαντος. Ἀλλ' ἡ ἀφάνεια αὐτῆς παρώξυνε τὸ πάθος τῶν ἀρειμανίων, οἵτινες εἰς ἀποζημίωσιν ἤρξαντο καταστρέφοντες πᾶν ὅ, τι ἔδλεπον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Τόσκα. Ἡ γραῖα οἰκοδέσποινα ἔβαλε γοεράς φωνάς. Τὸ χωρίον ἀνετατώθη· ἔφθασεν ὁ πάρεδρος ἐκ τοῦ ἀγροῦ του, ὁ ἱερεὺς καὶ ἄλλοι χωρικοὶ καί, ἐπειδὴ τὰ πράγματα ἐγίνοντο σοβαρώτερα, τὸ ἀπόσπασμα ἀπῆλθεν.

Οὕτως, ὅτε ὁ γέρον Τόσκας ἔφθασεν εἰς τὴν ἐστίαν του, κακῶς ἔχων, εὔρε τὰ πάντα γῆν Μαδιάμ. Εἰς τὴν θέαν του ἔρρηξεν ὀδυνηρὰς κραυγὰς ἢ οἰκογένειά του, τὸν περιποιηθήσασιν δὲ τῇ συνδρομῇ καὶ ἐνὸς πλανοδίου ἱατροῦ καὶ μετὰ πενθήμερον νοσηλεῖαν ἀνέρρωσεν.

Ὅσον καὶ ἂν ἦτο ὅμως ἀπλοῦς χωρικός, ὁ γέρον Τόσκας ἦτο δίκαιος καὶ φιλότιμος εἰς ἄκρον καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνεχθῇ δωρεὰν τοιοῦτου εἵδους συνταγματικᾶς ἐλευθερίας, τὰς ὁποίας ἡσθάνετο μὲν καλῶς ἐπὶ τῶν πλευρῶν του, δὲν ἠδύνατο ὅμως καὶ νὰ τὰς συμβιδάσῃ μετ' τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του.

Τὴν Κυριακὴν μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν συνήθροισεν ἑξωθι τοῦ χωρίου, τὸν ἱερέα, τὸν πάρεδρον, τὸν διδάσκαλον καὶ ἄλλους γέροντας ἐκ τῶν ἐγκρίτων καὶ διεξέτραγώδησεν αὐτοῖς καὶ πάλιν τὰ δεινοπαθήματά του, ζητῶν τρόπον ἱκανοποιήσεως.

Ἀλλ' ὁ μὲν πολὺπειρος καὶ συνετὸς λευίτης συνεβούλευσεν ἄφεσιν ἀμαρτιῶν πρὸς ἀποφυγὴν χειρόνων ἐν τῷ μέλλοντι δεινῶν, ὁ δὲ πάρεδρος παρεκάλεσε νὰ μὴ τὸν ἀναμίξουν εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, διότι εἶχε πολλὰς σχέσεις μετὰ τῆς ταμιακῆς ὑπηρεσίας διὰ φόρους κτλ., οὗς ὀφείλον ἀλληλεγγύως αὐτὸς καὶ τὰ κτήνη του, τὰ μὴ δηλωθέντα, διότι αὐτὸς ἦτο πρὸ πολλοῦ δηλωμένος.

Ἐν τούτοις μετὰ μακράν συζήτησιν ἐκράτησεν ἡ δικαία ἐπιρογὴ τοῦ Τόσκα καὶ προσεκλήθη ὁ ἱατρὸς διὰ νὰ κάμῃ ἔκθεσιν. Ἡ ἱατρικὴ αὕτη ἔκθεσις, ἀριστοῦργημα κλασικὸν εἰς τὸ εἶδος της, ἐπιστοποιεῖ αὐτὸ λεγόμενον, ὅτι — «... εὔρε τὸν Τόσκαν κτηπιμὲνον ὄχι διὰ ροπάλου, ἀλλὰ τὸν ἔριψαν χαμὲ καὶ «τὸν ἐγονάτισαν ἐπάνω εἰς τὰ πλεβρά καὶ εἰς τὸ ἵπαρ εἰς τὸ «ἀριστερόν μέρος καὶ τοῦ ἐπροσέβαλαν τρεῖς πλεβράς καὶ

«τὸ ἵπαρ καὶ δύο τραύματα περὶ κοντακίου ὅστε ἡ θεραπεία «του εἶναι τριάκοντα ἡμερῶν καὶ ἔλα τῶν ἐννενήκοντα.» Ὁ ἰατρός ἐπληρώθη δρ. 3 διὰ τὴν ἔχθεσιν.

Μετὰ τοῦτο παρεκλήθη ὁ διδάσκαλος διὰ νὰ γράψῃ τὴν μήνυσιν, ἣς ἀντίγραφον δὲν ἠδυνήθην δυστυχῶς νὰ λάβῃ· ἔμαθον δὲ μόνον, ὅτι ἐσημείωσεν ἐν αὐτῇ ἐπὶ τὸ τραγικώτερον, ὅτι αὐτὰ δὲν γίνονται οὔτε εἰς τὴν Νορδηγίαν!!

— ὦ λίθοι κεκράξατε! ὦ, ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη! ὦ, νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέστη!... Φτύστε, μωρέ, τὸ παιδί μου!... ἤκούσθη αἰφνης συγκεχυμένη ἐπιφώνησις πολιτοῦ γέροντος. Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ πατρὸς τοῦ διδασκάλου, ὅστις μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀπεθαύμαζε τὴν λογιότητα τοῦ υἱοῦ του, ἀναγινώσκοντος τὴν μήνυσιν.

— Παράξενος εἶσαι, γεροσυμπέθερε, τῷ παρατηρεῖ πονηρός τις ὁμηλίξ του. Τίνος θὰ μοιάσῃ;... τὸ μῆλο θὰ πέσῃ ἀποκάτου ἀπὸ τὴν μηλιά!

IV

Λαβὼν τὴν ἔχθεσιν καὶ μήνυσιν, ἔτι δὲ καὶ συστατικὴν ἐπιστολὴν τοῦ παρέδρου πρὸς τὸν βουλευτὴν τῆς Ἐπαρχίας, ὁ γέρων Τόσκας ἀνεχώρησε τὴν ἐπιούσαν διὰ τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸν δήμαρχόν του στενὸν συγγενὴ τοῦ εἰσπράκτορος τυγχάνοντα.

— Ποῦ θὰ μοῦ πᾶτε, παληρόσκυλα! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Ἐδῶ ἔχουμε ἀρχὰς καὶ νόμους! Νὰ ἴδῃ τὸν Ἐπαρχον καὶ τὸν εἶδα! θὰ σᾶς ψήσω, θὰ σᾶς ξενυχιάσω, μπερμπάντιδες. ποῦ ῥημάζετε τὸν κόσμον μετ' ἡς κλεψιαῖς καὶ τῆς ἀτιμίας σας!...

Τοιαῦτα μονολογῶν καθ' ὁδόν, ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ὡς ἤκουσε πρὸ πολλοῦ, ἐπεκράτει τάξις καὶ ἀσφάλεια ἐξαίρετος.

Χάριν μικρῶν ἐξόδων εἶχε λάβει μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς πώλησιν τρεῖς ὀκάδας βουτύρου. Ἀμα εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν εὗρεν ἀγοραστὴν παντοπώλην τινὰ μεθ' οὗ τὸ συναφώνησεν· ἀλλ' ὁ ἐπὶ τοῦ δημοτικοῦ φόρου τοῦ στατηῆρος, ζυγίσας αὐτό, εἶπεν, ὅτι εἶνε τέσσαρες ὀκάδες καὶ ἐζήτησε τὸν ἀνάλογον φόρον.

— Τρεῖς ὀκάδες μοναχὰ εἶνε, παιδί μου! τῷ ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς Τόσκας, ἀγνοῶν ὁ ἀτυχὴς ὅτι δὲν εἶνε φρό-

νιμόν νά ἐπιμένῃ τις πάντοτε λέγων τὴν ἀλήθειαν ἐντὸς τῶν πόλεων.

— Σοῦ σπάζω τὰ μοῦτρα, παληρόβλαχε, ποῦ θὰ μὲ βγάλης καὶ ψεύτῃ! ἀποκρίνεται παραφύρως ὁ ζυγιστὴς προτείνων τὸν γρόνθον του καὶ ἀρπάζων ἀπὸ τῶν χειρῶν του τὸ βούτυρον.

Ὁ Τόσκας καταφεύγει κραυγάζων εἰς τὸν παρέκει χάσκοντα ἀστυνόμον διὰ νὰ κάμῃ τὸ παράπονόν του, ἀλλ' ὁ ἀστυνόμος, φίλος πολιτικὸς τοῦ ζυγιστοῦ, τῷ στρέφει τὰ νῶτα. Εἰς τὰς φωνάς του κλητῆρ, παριστάμενος παρκαλύρει αὐτὸν καὶ τῷ λέγει, ἐπισείων ῥόπαλον, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «ἰσχύς τοῦ Νόμου :»

— Ποῦ βρίσκεσαι, βρέ; Ἔτσι 'μιλοῦν στὸν κύρ-ἀστυνόμον; Ἄρε χάσου!

Ἀπωτέρω ἐδημάτιζεν ἡ ῥεδιγκόνα τοῦ κ. ἐπάρχου μετατραγικῆς σοβαρότητος. Οὗτος ἀκούσας τὰ διατρέχοντα, ἐστράφη νοχελῶς καὶ προσέθηκε μετ' ἀηδίας ἀποστρέφων τὸ πρόσωπον

— Αἰωνίως τοιοῦτοι εἶνε αὐτοὶ οἱ χωρικοί. Χαλοῦν τὸν κόσμον διὰ τὸ τίποτε! καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ κ. Ἐπάρχου στραφεῖσα ἐντὸς τῶν δύο ὑψηλῶν φωκὸλ ἐκινήθη μετὰ τῶν ποδῶν καὶ τῆς κοιλίας του ἀντιθέτως μακρὰν τῆς σκηνῆς.

Ὁ Τόσκας δὲν εὗρισκε διέξοδον. Ὁ ἀγοραστὴς τοῦ βουτύρου παντοπώλης τῷ συμβουλεύει νὰ δώσῃ τόπον τῇ ὀργῇ, νὰ πληρώσῃ φόρον τεσσάρων ὀκάδων, νὰ ζυγίσουν δὲ τὸ βούτυρον εἰς τὸ παντοπωλεῖόν του, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἀλλ' ὁ παντοπώλης, ἐξύγισε σιωπηλῶς τὸ βούτυρον, καὶ ἀφοῦ τὸ ἔχυσεν εἰς τὸν πίθον του ἰσχυρίσθη ὅτι ἦτο ὀκάδες ὄχι 4 ὡς ἤξιον ὁ ζυγιστὴς, ὄχι 3 ὡς διεταίνετο ὁ Τόσκας, ἀλλὰ μόνον 2 καὶ δρ. 250!

— Λάθος ἔκαμες, εὐλογημένε! τῷ παρατηρεῖ ὁ Τόσκας.

— Αἶ, γέρο κουμπάρε, μὲ συμπαθῆς καὶ ἁλιγώτερα τὰ λόγια σου! ἀποκρίνεται ἐντόνως ὁ παντοπώλης. Ἐγὼ τὴν ὑπόληψίν μου δὲν τὴν ἀλλάζω μὲ ὅλον τὸν κόσμον καὶ ὄχι μὲ 150 δράμια βούτυρον!

Ὁ Τόσκας ἐξαλίσθη. Ὀλίγον καὶ θὰ ἐκινδύνευε νὰ παραφρονήσῃ. Δὲν ἠδύνατο νὰ συμβιβάσῃ ἐν τῇ συνειδήσει του πῶς ἦτο δυνατόν κανεὶς νὰ κλέπτῃ συγχρόνως καὶ νὰ διεκδικῇ καὶ τὸ ἀκέραιον τῆς φιλοτιμίας του ἀπὸ τὸν κλεπτόμενον. Ἐν τού-

τοῖς ὁ παντοπώλης τῷ ἐπλήρωσεν εἰς δίλεπτα τὸ βούτυρον διὰ νὰ κερδήσῃ 10—15 τοῖς % ἐπὶ τοῦ τιμήματος.

Ἀλλὰ πολὺ εὐκόλως ἐλησμόνησε τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο καθόσον εἶχε νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς σοβαρᾶς υποθέσεως, δι' ἣν ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ δὴ ἀνεζήτησε φίλον του, ἔμπορον, ὅστις ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ἱστορίαν ὅλην, τῷ συνέστησε νὰ ζητήσῃ θεραπείαν τοῦ κακοῦ διοικητικῶς.

Ὁ Τόσκας λοιπὸν μετέβη εἰς τὴν ὑπομοίραρχίαν· ἀλλ' ὁ ὑπομοίραρχος ἀνὴρ κλωστομύτταξ καὶ ἀρειμάνιος, διότι ἄλλοτε ποτὲ εἶχεν εὐδοκιμήσῃ καὶ ὡς χασάπης, ἀκούσας, ὅτι ἔχει παράπονα κατὰ τῶν χωροφυλάκων του, ἤρκεσθη νὰ τὸν κηρυμνίσῃ τῆς κλίμακος δι' ἐνὸς στρατιωτικοῦ λακτισματος, ἐνῶ ἡδύνατο κάλλιστα, ἂν ἦτο εἰς τοὺς οἵστρους του, νὰ τὸν ξεθεώσῃ ῥωμαντικώτερον.

Μετέβη εἴτα εἰς τὸν ταμίαν, τὸν ἔφορον καὶ ἑπαρχον, ὡς ἀπὸ τοῦ Ἄννα εἰς τὸν Καϊάφαν περιφερόμενος ὁ ἀπλοϊκὸς γέρων· ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσεν. Ἐντύπωσιν καὶ ἀμηχανίαν ἐνεποίησεν εἰς αὐτὸν, ὅτι ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοὶ τῆς ἐξουσίας ἐκύτταζον αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας καὶ τῷ ἔλεγον, ὅτι δὲν ἔχουν καιρὸν νὰ τὸν ἀκούσουν. Ὁ κλητὴρ τοῦ ἑπαρχείου, εὐφυὲς ἄνθρωπος, εὐηρεστήθη νὰ λύσῃ τὴν ἀπορίαν του ταύτην, πληροφορήσας αὐτὸν, ὅτι ὅστις θέλει νὰ κάμῃ τὴν δουλειά του, δὲν πηγαίνει εἰς τὴν ἀρχὴν μὲ ἄδεια τὰ χέρια! Ὁ Τόσκας ἐπέισθη, καὶ εἰς ἐνδειξὴν ἔσπευσε ν' ἀγοράσῃ τρία ζεύγη κοτόπουλα καὶ ἐκόμισεν ἀνὰ ἓν εἰς ἕκαστον. Αἱ ἀρχαὶ τότε τῷ παρέσχον ἀκρόασιν· ἀλλ' ὁ μὲν ἔφορος τῷ εἶπεν, ὅτι αὐτὴ εἶνε δουλειὰ τοῦ ταμίου, ὁ ταμίας, ὅτι εἶχε τὰ σχετικὰ χαρτὰ ὁ εἰσπράκτωρ καὶ ὁ ἑπαρχος, ὅτι πρέπει νὰ κάμῃ μίαν ἀναφορὰν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον νὰ φροντίσουν δὲ καὶ οἱ βουλευταί, οἱ ὅποιοι ἐν ἀνάγκῃ νὰ φέρουν τὸ ζήτημα εἰς τὴν Βουλὴν, καὶ . . . νὰ μείνῃ ἡσυχος.

Ὁ Τόσκας προσέφυγε καὶ εἰς τὸν βουλευτὴν, εἰς ὃν εἶχε συστηθῇ ὑπὸ τοῦ παρέδρου τοῦ χωρίου καὶ τῷ ἐνεχείρισε τὴν συστατικὴν.

Ἀλλ' ὁ βουλευτὴς, καίπερ ὑπουργικὸς, ἀλλ' ἴσως διότι δὲν ἐπλησίαζον ἐκλογαί, χωρὶς νὰ τὴν ἀναγνώσῃ, τῷ εἶπεν, ὅτι δὲν εἶνε φίλος τῆς Κυβερνήσεως, νὰ υπομένῃ δὲ ἕως οὗ ἔλθουν

εἰς τὰ πράγματα οἱ φίλοι του καὶ τότε θὰ τοὺς παύσῃ ὅλους καὶ ἔπαρχον καὶ ταμίαν καὶ ἔφορον καὶ ἀστυνόμεον καὶ εἰσπράκτορα καὶ θὰ ξηλώσῃ τὰ γαλόνια τοῦ ὑπομοιράρχου καὶ τῶν χωροφυλάκων.

Εἶχε δώσει ὁ ἥλιος, ὅτε ὁ Τόσκας μετὰ τὰς ἐπανειλημμένας αὐτὰς ἀτυχίας ἀνεζήτησε δικαστικόν τινα κλητῆρα, μεθ' οὗ πολλάκις μεταβάντος εἰς τὸ χωρίον του χάριν ὑπηρεσίας του, εἶχε καλῶς σχετισθῇ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου ἐσκέφθη νὰ καταλύσῃ τὴν νύκτα.

Ὁ κλητὴρ εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ φίλου του Τόσκα ἔδειξεν ἐνδιαφέρον ἐκτακτον καὶ μεγάλην χαρὰν, ἥτις ἐνέπνευσεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἀγαθὸν γέροντα. Φυσικῶς δὲ τῷ λόγῳ ὁ Τόσκας διηγῆθη αὐτῷ τὰς περιπετείας του. Ὁ κλητὴρ, ἀκούσας τὰ πάντα μετὰ πολλῆς σοβαρότητος, παρέστησεν αὐτῷ, ὅτι τὸ μόνον μέσον ἱκανοποιήσεώς του ἦν ἡ προσφυγὴ εἰς τὰ δικαστήρια. Ἰδὼν δὲ τὴν μήνυσιν καὶ ἰατρικὴν ἔχθρην εἶπεν ὅτι αὐταὶ εἶνε ἄκυροι καὶ ὅτι πρέπει νὰ γίνουσι ἄλλαι. Προσέφυγον εἰς ἰατρὸν, ὅστις συνέταξε νέαν ἔχθρην, δι' ἣν ἐπληρώθη δραχμαὶ τέσσαρες, καὶ εἰς δικολάβον διὰ τὴν μήνυσιν, δι' ἣν ἐπληρώσαν δραχμαὶ πέντε. Ὁ κλητὴρ ἀνέλαβε νὰ ἐγγερίσῃ τὴν μήνυσιν τῷ εἰρηνοδίκῃ καὶ διεβεβαίωσε τὸν Τόσκαν, ὅτι ἐντὸς δύο τῶν πολὺ ἐβδομάδων θὰ εἰσαχθῇ ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ δικαστήριον, ὃ δὲ Τόσκας ἐρησυχάσας πλέον, ἀνεχώρησε τὴν ἐπιούσαν διὰ τὸ χωρίον του, ὅπου κατόπιν πολλὰ ἐθυσίασε, φιλοξενῶν ἐκάστοτε τὸν φίλον του κλητῆρα, δι' ἣν παρέσχεν αὐτῷ συνδρομὴν.

Λέγεται, ὅτι Φρειδερίκος ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας, ἡγόρασε κτηματικὴν τινα περιφέρειαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ἀνεμόμυλος ἀνήκων εἰς τινα χωρικόν. Ὁ βασιλεὺς, θέλων νὰ μὴ ὑπάρχῃ ξένῃ ἰδιοκτησίᾳ ἐντὸς τοῦ κτήματός του, ἐζήτησε ν' ἀγοράσῃ τὸν ἀνεμόμυλον τοῦ χωρικοῦ. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἤρνεϊτο νὰ τὸν πωλήσῃ, ὁ βασιλεὺς τὸν ἠπειλήσεν, ὅτι θὰ λάθῃ αὐτὸν διὰ τῆς βίας· τότε ὅμως ὁ χωρικός, στρέψας τὸ βλέμμα πρὸς τὴν παρακειμένην πόλιν, εἶπε τῷ βασιλεῖ· «Ἐν ὅσῳ εἰς τὴν Πόσδαμ ὑπάρχουν δικαστήρια, δὲν θὰ δυνηθῇς νὰ μοῦ πάρῃς τὸν ἀνεμόμυλόν μου!» Ὡς ὁ χωρικός τῆς Πόσδαμ, καὶ ὁ Τόσκας εἶχεν ἀπεριόριστον ὑπόληψιν καὶ πίστιν εἰς τὴν

δικαιοσύνην τῆς πατρίδος του, ἴσως διότι οὐδέποτε μέχρι τοῦδε συνέπεσε νὰ ἴδῃ θύραν οἰουδῆποτε Ἑλληνικοῦ δικαστηρίου οὔτε πολιτικοῦ οὔτε ποινικοῦ.

V

Παρήλθον ἔκτοτε δύο-τρεῖς μῆνες ἐν γαλήνῃ καὶ οὐδεμίᾳ ἐφάνη οὐδὲ ἡκούσθη ἐνέργεια τῆς δικαιοσύνης. Ἐνῶ δὲ ὁ Τόσκας ἐστενοχωρεῖτο καὶ ἐδαρυθῆναι, μιᾷ τῶν ἡμερῶν βλέπει εἰς τὸ χωρίον του δικαστικὸν κλητῆρα, ὅστις τῷ ἐπιδίδει κλήσιν, δι' ἧς ἐκκληεῖτο νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἀνακριτοῦ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Νομοῦ...

Ὁ Τόσκας ἐμπλεῶς χαρᾶς ὕψωσε τὰ ὄμματα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ σταυροκοπούμενος :

— Δόξα σοι ὁ Θεός, ἀνεκράνυγας συγκεκινημένους. Τὸ δίκαιον δὲν χάνεται ἔς αὐτὸν τὸν κόσμον !

Ἐδεξιώθη τὸν κλητῆρα, ὃν ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐθεώρει ὡς τὸν δάκτυλον τῆς θεῆς Προνοίας καὶ τῷ προσέφερεν ἄφθονον πρόγευμα ἐξ ὧν, γάλακτος, τυροῦ, ὀλίγον δὲ ἔλειψε μάλιστα, παρασυρόμενος ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, νὰ σφάξῃ καὶ ἓνα μικρὸν ἀμνὸν ἀρτιγέννητον χάριν τοῦ εἰλοξενουμένου.

Ὁ κλητὴρ, ὅστις δὲν εἶχε λόγους νὰ δυσαρεστηθῇ ἐκ τοῦ ξεχειλίζοντος ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ τοῦ Τόσκας, τούναντίον μάλιστα εἶχε λόγους νὰ μείνῃ καὶ αὐτὸς ἐπίσης κατενθουσιασμένος, ἀφοῦ ἔφαγε καλὰ καὶ ἔπειε καλλίτερα, ἐθώπευσε τὴν στρογγυλωθεῖσαν γαστέρα του, ἔστριψεν ἐν τσιγάρῳ καὶ ξύων τοὺς ὀδόντας διὰ προχείρου ὀδοντογλυφίδος, ἐθεώρησε δίκαιον νὰ διαφωτίσῃ τὸν γέροντα περὶ τίνος πρόκειται.

— Ξεύρεις ὅμως, πατέρα μου, ὅτι παραξήγησας τὸ πρᾶγμα. Ἡ κλήσις αὕτη εἶναι διὰ νὰ παρουσιασθῇς ἔς τὸν ἀνακριτὴ διὰ τὴν κατὰγγελίαν ποῦ σοῦ ἔκαμαν οἱ χωροφύλακες ἐπὶ ἀντιστάσει κατὰ τῆς ἐξουσίας.

Ὁ Τόσκας ἀπελιθώθη. Παρ' ὀλίγον δὲ νὰ μείνῃ κεραυνό-πληκτος ὅταν ἐρωτήσας περὶ τῆς ἰδικῆς του μηνύσεως, ἔμαθε παρὰ τοῦ κλητῆρος, ὅτι τὰ χαρτιά του θὰ ἐπὶ λ α κ ὠ θ η σ α ν στὸ εἰρηνοδικεῖον, χωρὶς νὰ ἐνεργηθῇ τίποτε, διότι — συνεπαί-ρανεν ὁ κλητὴρ — ὁ Τόσκας παρέλειψε νὰ περὶ ποιηθῇ καὶ τὸν κύριον εἰρηνοδίκην.

Προδήλωσ' ἐξετροχιάζετο ἡ ὑπόθεσις σοβαρῶς εἰς βάρος τοῦ δυστυχοῦς Τόσκα, διὸ καὶ συνεβουλεύθη πάλιν τοὺς ἐγκρίτους τῆς κοινότητος· μετὰ κοινὴν δὲ σύσκεψιν ἀπεφασίσθη νὰ μεταβῇ πάραυτα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ καὶ ἐμφανισθῇ εἰς τὸν Ἀνακριτὴν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς βιαίας προσαγωγῆς, ἀφοῦ ὅμως συνεννοηθῇ μετὰ τινος μεγάλου ἐκεῖ δικηγόρου, πρὸς ὃν εἰς κουμπάρος του τῷ ἔδωκε συστατικὴν.

Κατῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας πεζοπορῶν, ἐκείθεν δὲ εἰς τὴν τοῦ νομοῦ δι' ἀμαξίας, δι' ἣν ἐπλήρωσεν ἀγῶγιον δραχμὴν μίαν, εἰ καὶ εἶχε συμφωνήσει λεπτὰ πεντήκοντα, διὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν πῆραν του, ἣν τοῦ ἤρπασεν ὁ ἀμαξηλάτης, ὡς ἐνέχυρον τῆς διπλασιασθείσης παρ' ἐλπίδα ἀπαιτήσεώς του.

Μόλις εἰσῆλθεν ὁ Τόσκας εἰς τὴν πόλιν, ἀνεγνωρίσθη ὑφ' ἑνὸς βιομηχάνου φίλου του, ὅστις ἦτο μέλος μυστικῆς τινος ἐταιρίας δικηγορικῶν πρακτόρων.

Ὁ Τόσκας παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸν δικηγόρον, πρὸς ὃν εἶχε τὴν συστατικὴν. Ἀλλ' ὁ βιομηχάνος τῷ ἐξήγησε ῥητορικώτατα καὶ δι' ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων, ὅτι διὰ τῆς συναντήσεώς του ἐσώθη, ὡς ἐκ θαύματος, διότι αὐτὸς γνωρίζει δικηγόρον, ὅστις τὰ ἔχει καλὰ μὲ τὸν Εἰσαγγελέα, Ἀνακριτὴν, Πρόεδρον καὶ Δικαστὰς, ἀναλαμβάνει δὲ τὴν ὑπόθεσιν μὲ πεντήκοντα μόνον φράγκα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Τόσκας ἐπέμεινε νὰ ἴδῃ τὸν συστηθέντα δικηγόρον, ὁ φίλος του λαμβάνει τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὸν ὀδηγεῖ εἰς ἐκεῖνον δῆθεν, πράγματι ὅμως εἰς ἄλλον, τὸν φίλον του. Ὁ πράκτωρ προσφωνεῖ τὸν δικηγόρον, ὃν ὁ Τόσκας δὲν ἐγνώριζεν ἐξ ὀφείας, μὲ τὸ ὄνομα τοῦ συστηθέντος, ὁ δικηγόρος τοὺς ὑποδέχεται φιλοφρόνως, ἀναγινώσκει τὴν συστατικὴν, ἀκούει σύντους τὴν ἱστορίαν τῆς ὑποθέσεως, ἀνοίγει τὸν μεγάλον νόμον (ἐν λεξικὸν τοῦ Γαζῆ), συνορροῦται, σκέπτεται, συχνοκινεῖ τὴν κεφαλὴν ἐν ἀμνηχανίᾳ καὶ λέγει μετὰ μελαγχολικωτάτης σοβαρότητος.

— Πάρα πολὺ σπουδαία εἶνε αὕτη ἡ ὑπόθεσις. Δέκα χρόνια φυλακὴ σὲ περιμένει, καὶ μένε γέρο!

Ὁ Τόσκας ὡχρία καὶ ἐρρίγει. Ὁ δικηγόρος ἐξηκολούθησε·

— Καὶ νὰ ἰδοῦμε, πῶς θὰ τὰ οἰκονομήσωμεν. Θὰ φροντίσω,

θὰ τρέξω, θὰ φωνάξω, θὰ χαλάσω κόσμον! Θὰ πέσω εἰς τὰ πόδια τοῦ Εἰσαγγελέως, θὰ σχίσω τὰ ροῦχά μου εἰς τὸν Πρόεδρον . . . "ὦ, πολὺ σοδαρὰ πράγματα σοῦ ἐσκάρωσαν οἱ σταυρωτῆδες! . . .

— Μὰ ἐγώ, παιδί μου, δὲν ἔκανα τίποτα, δὲν φταίω. Εἶνε ψεύματα αὐτά, ποῦ μοῦ ρίχνουν στὴ ράχι! Ἐγὼ ἔχω δίκαιον λέγει περιδεῆς ὁ Τόσκας.

— Καὶ τί σὲ ὠφελεῖ, χριστιανέ μου, νὰ ἔχῃς δίκαιον; Τὸ ζήτημα εἶνε νὰ τὸ εὕρῃς! ἀποκρίνεται ὁ δικηγόρος.

— Ἀπ' τὸ Θεὸ καὶ στὰ χεῖρά σας, κύριε δικηγόρε! διακόπτει συγκεκνημένος ὁ μυστικὸς πράκτωρ. Νὰ τὸν σώσητε τὸν κακόμοιρον. Εἶνε φίλος μου παλαιός. Δὲν φταίει ὁ ἄνθρωπος. Θὰ πληρωθῇτε τοὺς κόπους σας καλὰ.

— "Ὅσον γι' αὐτό, βέβαια! ὑπέλαβεν ὁ δικηγόρος. Ἄ! . . . πρέπει νὰ κάμουμε κ' ἐμεῖς μῆνυσιν.

— Καὶ πολιτικὴν ἀγωγὴν! προσθέτει ὁ πράκτωρ. Νὰ ζητήσωμεν ἀποζημιώσιν καὶ ικανοποιήσιν πέντε χιλιάδων δραχμῶν τοῦλάχιστον· νὰ τοὺς σπάσωμεν τὰ κόκκαλα!

— Καὶ δέκα! εἶπεν ὁ δικηγόρος, ὑπερθεματίζων.

Ὁ Τόσκας ἤρξατο ἀναλαμβάνων θάρρος καὶ ζωὴν.

Ὁ δικηγόρος τότε, ἀπαριθμήσας τὰς πολλὰς καὶ σοδαρὰς ἐργασίας, ἃς ἤθελε κάμει, ἐζήτησε νὰ πληρωθῇ δι' αὐτάς δραχμὰς ἑκατὸν εἴκοσι.

— Σὰν πάρα πολλὰ! εἶπεν ὁ Τόσκας, στεναίνων, κ' ἐγὼ δὲν ἔχω μαζὶ μου παρὰ μόνον 40 δραχμὰς.

— Ὁ φίλος θέλει καὶ τὸν λύκον χορτάτον καὶ τὴν προβάτιναν ἀκέρηα! ἐπιθύρισε μειδιῶν ὁ δικηγόρος πρὸς τὸν πράκτορα. Δωρεὰν θέλει νὰ γλυτώσῃ δέκα χρόνια φυλακὴν καὶ νὰ πάρῃ δέκα χιλιάδας δραχμὰς.

— Νὰ παραβλέψῃτε κάτι! τῷ ἀπεκρίθη ὁ πράκτωρ μετ' ἡθους ἱκετευτικοῦ. Θὰ τὸν ἔχετε καὶ τακτικὸν πελάτην καὶ θὰ σᾶς φέρῃ πολλὰς ὑποθέσεις. Σᾶς παρακαλῶ καὶ πρὸς χάριν μου νὰ δεχθῇτε ἑκατὸν δραχμὰς μόνον.

— Χμ! Χμ! Σκύδαλα τὴν ἐκάμαμε τὴν δικηγορίαν! ἐτονόθρυσεν ὁ δικηγόρος, ἀνυψῶν τὰς ὀφρῦς ἀθύμως.

— "Ὅσω δὲ γιὰ χρήματα, ἔχω ἐγὼ γιὰ σένα! προσέθηκεν ὁ πράκτωρ στραφεὶς πρὸς τὸν Τόσκην.

Ἐκὼν ἄκων παρεσύρθη ὁ Τόσκας καὶ συνεφώνησαν. Μετέβη μετὰ τοῦ πράκτορος εἰς συμβολαιογραφεῖον καὶ συνέταξαν συμβόλαιον, δι' οὗ ὠμολόγει, ὅτι ἐδανείσθη δραχμὰς ἑκατόν, μετὰ τόκου δραχμῶν δεκαπέντα κατὰ μῆνα, ἀντὶ νὰ γραφῇ κατ' ἑτορὸς ὡς ἐξηγήθησαν. Τὸ μικρὸν αὐτὸ λαῶς ἦτο τοῦ συμβολαιογράφου, ὅστις, κατὰ περιεργον σύμπτωσιν ἐνοχληθεὶς ὑπὸ ἰσχυρὸν βῆχα καθ' ἣν στιγμὴν ἀναγινώσκων τὸ συμβόλαιον πρὸς ὑπογραφὴν ἔφθασεν εἰς τὴν περικοπὴν αὐτήν, δὲν ἠκούσθη εὐκρινῶς οὔτε ὑπὸ τοῦ Τόσκα οὔτε ὑπὸ τῶν μαρτύρων. Ἐπανήλθον εἰτα εἰς τὸν δικηγόρον, ὅστις ἔλαβε σημειώσεις περὶ τῆς ὑποθέσεως.

— Τὴν μήνυσιν, γρήγορα τὴν μήνυσιν! τῷ εἶπεν ὁ πράκτωρ.

— Πλημμέλημα νὰ τὴν κάμωμεν ἢ κακούργημα;

— Κακούργημα καὶ γὰρ διὰ βίου δεσμὰ καὶ γὰρ καρμυνόλαν ἀκόμη! ἀπεκρίθη ἐν ἐξάψει ὁ πράκτωρ.

— Ἄ, ἄ, ἄ!... εἶπεν ὁ δικηγόρος, ἐν ᾧ ὁ Τόσκας παρετήρει ἡλιθίως, μὴ δυνάμενος νὰ συναρμολογήσῃ καὶ κατανοήσῃ ὅσα ἔβλεπε καὶ ἤκουεν.

Ὁ δικηγόρος ἔλαβε κιτρίνην, χρυσοῦν κατὰ τὸν πράκτορα, γραφίδα καὶ συνέταξε τὴν μήνυσιν, ἐπιφυλαχθεὶς νὰ ἐγείρῃ ἐν καιρῷ καὶ πολιτικὴν ἀγωγὴν! Εἶπε δὲ τῷ πελάτῃ του νὰ ἐπανεέλθῃ τὴν δείλῃν διὰ νὰ μεταβῶσι μαζὶ εἰς τὴν Εἰσαγγελίαν πρὸς ἐγχειρίσιν.

Τότε ὁ εὖσπλαγχνος πράκτωρ ἐσκέφθη καλὸν νὰ γίνῃ καὶ μία ἀναφορὰ εἰς τὸν νομάρχην, ἣν, ὡς πρόσθετον ἐργασίαν, συγκατετέθη ὁ δικηγόρος νὰ συντάξῃ ἐφ' ὑποσχέσει ἐνὸς λαγῶς. Ἀλλ' ἡ ἀναφορὰ αὕτη ἔσχεν οἰκτροτέραν τύχην, διότι ὁ Τόσκας, τετράκις μεταβάς εἰς τὴν νομαρχίαν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὸν νομάρχην· τὴν δὲ τετάρτην φορὰν τὸν παρουσίασαν εἰς ὑπάλληλον τῆς νομαρχίας, ὡς εἰς τὸν Νομάρχην, ὅστις, ἀκρωμένος καὶ διαβεβαίων, ὅτι θὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ, ἀπησχόλησεν αὐτὸν τόσον, ὅσον ἤρκει εἰς δύο ἄλλους γραφεῖς νὰ κολλησωσιν ἐπὶ τῆς κάπας τοῦ εἴκοσι περίπου κεφαλὰς τσίρων. Ὁ Τόσκας ἐξῆλθεν ἀνύποπτος εἰς τὴν ὁδόν, οἱ δὲ ἀγριοπαῖδες τὸν ἐξέλαβον ὡς τρελλόν, καὶ τὸν παρηκολούθησαν ἀλλաλάζοντες, ἕως οὗ, δικαίως ἀγανακτήσας, ἤγειρε τὴν ράβδον ἀπειλῶν νὰ κτυπήσῃ, ὅτε ὁμῶς συνελήφθη ὑφ' ἐνὸς ἀστυνομικοῦ

κλητῆρος καὶ ἐκλείσθη εἰς τὸ κρατητήριον, ὅπου μετὰ τρίωρον περίπου μαρτυρολόγιον, δυνάμενον νὰ ἀνοίξῃ μίαν θέσιν εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἄλλην μίαν εἰς τὸ ἐορτολόγιον τοῦ Καζαμία, ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν μὲ ἀρκετὰ ἀνεξαλείπτους ἐντυπώσεις ἐπὶ τῆς μνήμης καὶ τῶν πλευρῶν του.

Τὴν δείλην μετέβη μετὰ τοῦ δικηγόρου εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Εἰσαγγελίας. Ὁ δικηγόρος τὸν ἀφῆκεν εἰς τὸν προθάλαμον διὰ νὰ ὁμιλήσῃ μόνος τῷ εἰσαγγελεῖ, παρ' οὗ ὅμως ἐζήτησε πληροφορίας δι' ἄλλην ὑπόθεσιν του, ἐξελθὼν δὲ ἐδεσφάλισε τὸν πελάτην του, ὅτι ἡ δουλειὰ θὰ ἐνεργηθῇ δραστηρίως καὶ ὁδηγήσας αὐτὸν εἰς τὴν θύραν τοῦ γραφείου τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων διὰ νὰ ἐγγχειρίσῃ τὴν μήνυσιν ἀπῆλθεν. Ὁ Τόσκας εἰσῆλθεν, ἐχρειάσθη δὲ μία ὁλόκληρος ὥρα, ἕως οὗ ὁ ἀρμόδιος ὑπάλληλος ἀναγνώσῃ τὴν ἐφημερίδα καὶ εὐαρεστηθῇ νὰ παραλάβῃ τὴν μήνυσιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐξησφάλισεν εἰς τὸν ὑπὸ τὴν τράπεζαν κάλαθον.

Ὑπελείπετο ὁ ἀνακριτὴς, δι' ὃν ἀνησύχει πολὺ ὁ γέρων Τόσκας. Παρῆλθεν ὅμως ἐδόξμας ὁλόκληρος, καθ' ἣν ἐπάσχε καὶ ἐμαστίζετο πολυειδῶς ἐν μέσῳ τῆς ἀνεπτυγμένης κοινωνίας, ἕως οὗ κατορθώσῃ νὰ ἴδῃ τὸν κ. ἀνακριτὴν. Μετέβη ἀμέσως εἰς τὸ ἀνακριτικὸν γραφεῖον, ἀλλ' ἔμαθεν ἐκεῖ, ὅτι ὁ ἀνακριτὴς ἐργάζεται κατ' οἶκον. Ἐπρεξεν ἐκεῖ τὴν ἐπιούσαν, ἀλλὰ τῷ εἶπον, ὅτι κοιμᾶται. Ἐπανῆλθεν, ἀλλὰ δὲν ἦτον ἐκεῖ. Ἐπιστρέφει τὴν μεσημβρίαν, ἀλλ' ἔτρωγεν. Πηγαίνει τὴν δείλην, ἀλλ' ὁ κ. ἀνακριτὴς εἶχεν ἐξέλθει εἰς περίπατον. Ἐπανέρχεται τὴν ἐπαύριον, ἀλλὰ δὲν εἶχε καίρὸν ὁ κ. ἀνακριτὴς. Ἦτο πολὺ ἀβροδίαίτος ὁ κ. ἀνακριτὴς, νέος δέ, ὀνειροπόλος καὶ ἄνευ οἰκογενείας, ὥστε δὲν ἦτον εὐκόλῳ νὰ εὕρῃ καίρὸν ἑνας γέρων Τόσκας νὰ τὸν ἀπασχολήσῃ. Ἐπὶ τέλους, ἀπαυδήσας ἀπεφάσισεν ἡμέραν τινὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκίαν του ἀπὸ τῆς μεσημβρίας καὶ τὸν ἀναμῆνῃ, ἕως οὗ ἐξυπνήσῃ, διότι ἦτον ἀδύνατον νὰ θυσιάσῃ τὸν μεσημβρινὸν ὕπνον του ὁ κύριος ἀνακριτὴς δι' οἰανδήποτε ὑπόθεσιν. Ἐκάθησε λοιπὸν εἰς τὸ μαγειρεῖον μετὰ τοῦ ὑπηρετοῦ, ὅστις, ἕως οὗ λάβῃ τὸν κόπον καὶ ἐξυπνήσῃ ὁ κ. ἀνακριτὴς, ἐθεώρησε καλὸν νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν Τόσκαν τὸ πλύσιμον τῶν πιάτων, τὸ σάρωμα τῆς κουζίνας καὶ ὅτι ἄλλο πρόχειρον ἔργον ...

Ἐσήμανεν ἡ 4 μ. μ. ὥρα καὶ βαθεῖα ἀκόμη σιγὴ ἐπεκρά-
τει εἰς τὸν θάλαμον τοῦ κυρίου ἀνακριτοῦ. Μετ' ὀλίγον δὲ
ἤκούσθησαν γλυκεῖς τόνοι κιθάρας, καὶ ἀσματίον, ὅπερ ἦτο τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ τοῦ συρμοῦ.

Νὰ μὴ πιστεύης ἔρωτα,
Π' ὀρκίζονται ἡ παρθένοι·
Ἢ θλίψις μόνον μένει
Καὶ ὄνειρα πικρά.
Τρέλλα, ἡ καρδιὰ νὰ χάνεται
Γι' αὐτὰ τὰ μαῦρα μάτια,
Νὰ γίνεταί κομμάτι
Γιὰ μάτια γαλανά!

Ἦτον ὁ ἀνακριτὴς, ὅστις μετὰ τὸν ὕπνον τοῦ ἐρρέμβαντος εἰς
τὰς νεανικὰς καὶ τρυφερὰς ἀναμνήσεις του, ἀναγνοῦς σελίδας
τινὰς τοῦ ὑπὸ τὰς φιλύρας μυθιστορήματος τοῦ Ἀλφόν-
σου Κάρρ καὶ εἶτα κιθαρωδῶν. Ἐπαυσεν ἐν τούτοις τὸ ἄσμα,
ἀφῆκε τὴν κιθάραν, ἐδυσφόρει, ἐστέναξε καὶ ἐμονολόγει περι-
παθῶς πρὸς τὴν ἀποῦσαν Βεατρίκην του καὶ κατηρᾶτο τὸν
ἐπαρχιακὸν βίον, ὅστις οὔτε συγκινήσεις ἔχει, οὔτε σκάνδαλα
μυθιστορικά, οὔτε ὑψηλοτέρας πνευματικὰς ἀπολαύσεις, οὔτε βω-
μοὺς διεθνοῦς ἔρωτος, οὔτε

Ὁ Τόσκας, ἀκούσας τὴν κιθάραν καὶ τὸ ἄσμα καὶ μαθὼν
παρὰ τοῦ ὑπηρέτου, ὅτι ὁ ἄδων εἶνε ὁ ἀρυπνισθεὶς ἀνακριτὴς,
παρεκάλεσε τὸν ὑπηρέτην νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὴν αἴθουσαν
διὰ τὴν ἀνακριτῆ. Ὁ ὑπηρέτης ἀντέστη, φρίττων ἐπὶ τῇ θρασύ-
τητι τοῦ χωρικοῦ, οὗτος ὅμως ἐπέμενε καὶ, θέλωντος τοῦ ὑ-
πηρέτου νὰ τὸν ἐκδιώξῃ τῆς οἰκίας, συνήφθη μεταξὺ των ἔρις
καὶ θόρυβος πολὺς. Ὁ σάλος ἀφύπνισε τὸν ἀνακριτὴν, ὅστις
ἔκρουσε τὸν κώδωνα. Ὁ ὑπηρέτης ἐνεφανίσθη παραχρῆμα εἰς
τὴν θύραν τοῦ θαλάμου.

— Τί τρέχει ἔξω ζῶν; Τί θόρυβος εἶνε αὐτός; ἠρώτησεν
ὀργίλως ὁ ἀνακριτὴς.

— Ἐκεῖνος, ὁ μαγκούφης ὁ χωρικός, κύριε, ποῦ ἔρχεται
κάθε ἡμέρα νὰ τὸν ἀνακρίνετε, αὐτὸς κάμνει ὅλην τὴν ἀνησυ-
χίαν, θέλει νὰ ἔλθῃ μέσα καὶ δὲν τὸν ἀφίνει.

— Ἐλα, σκάσε, τόρα, βλάκα, μὲ τὴν φλυαρίαν σου! Πότε
ἤλθεν;

— Ἐχει ἀπὸ τὸ μεσημέρι ἐδῶ καὶ σὰς περιμένει.

— Καλά. Ὁδήγησέ τον εἰς τὴν σάλαν καὶ πήγαινε γρήγορα νὰ φωνάξῃς τὸν ὑπάλλληλόν μου.

Ὁ ὑπηρέτης εἰσήγαγε τὸν Τόσκαν εἰς τὴν σάλαν καὶ ἀπῆλθεν. Μετὰ δέκα λεπτὰ ἐπεφάνη ὁ ἀνακριτὴς, ὠχρὸς, σοβαρὸς, βίαιος καὶ, ὡς ἀρχαῖος ἀρειοπαγίτης, στεγανός. Μετὰ τινὰς ἀρρύθμους βηματισμοὺς στρέφει πρὸς τὸν ὄρθιον ἐν τινὶ ἄκρᾳ τῆς αἰθούσης καὶ συνεσταλμένον Τόσκαν, λέγων. .

— Ἐπὶ τέλους δὲν ἐννοεῖτε νὰ γίνετε ἄνθρωποι, διαδόλου τέρατα! Δὲν ἔχει ἡσυχίαν ἡ κοινωνία ἀπὸ τὰ κακουργήματά σας! Ἐγέμισαν αἱ φυλακαὶ ἀπὸ σᾶς, φονιάδες! Οὔτε νὰ φάμε, οὔτε νὰ κοιμηθῶμε μὴ ὥρα δὲν μᾶς μένει καίρος, θηρία ἀνήμερα! . . .

Καὶ μετὰ τινὰ σιγὴν,

— Τί σοῦ ἔκαμε, βρε γερόλυκα, τὸ ἄθωο παιδί, ποῦ τὸ ἔσφαξες σὰν ἀρνί;

Ὁ Τόσκας ἔμεινεν ἐμβρόντητος, καὶ ἀνοιξὰς ἐκπληκτα ὁμματα ἐφέλλισε μετὰ δέους:

— Μὰ ἐγώ, κύριε ἀνακριτή . . .

— Σούτ! τέρας! γιατί στή στιγμή σὲ στέλλω μέσα δεμένον ὀπισθάγκωνα!

Ὁ ὑπάλλληλος τοῦ ἀνακριτοῦ εἰσῆλθεν ἐν πάσῃ αὐστηρότητι εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ ἀνακριτὴς, ὅστις οὔτε εἵξευρεν, οὔτε νὰ μάθῃ περὶ τίνος πρόκειται εἶχε καίρον, ἐπεφόρτισε τὸν ὑπάλλληλόν του ν' ἀνακρίνῃ τὸν Τόσκαν, αὐτὸς δέ, ὡς ἀδιαθετῶν, ἀπῆλθεν εἰς τὸν θάλαμόν του. Ὁ ὑπάλλληλος εἶχεν ἐνώσει ἀμφοτέρως τὰς δικογραφίας, ὡς συναφεῖς καὶ ἐνήργησε τὴν ἀνάκρισιν, ὑπέγραψε δὲ ὕστερον τὰς ἐκθέσεις ὁ ἀνακριτὴς κατὰ τὸ σύνθημα καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ τὰς παρατηρήσῃ.

VI

Δὲν ἐγνώσθη ὁποίας περιπετείας διῆλθεν ἡ ἀνάκρισις κατὰ τὸ στάδιον αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ Τόσκας ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ ἕνεκα τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἐκ τοῦ χωρίου του εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ νομοῦ ἐννέα ταξίδια, πλήρη ῥωμαντικότητος, δαπανῶν, συναντήσεων ἀπροόπτων, μυθιστορικῶν ἐπεισοδίων, ποῦ δὲ καὶ ποὺ καὶ γρονθοκοπημάτων.

Θέλων ν' ἀποφύγῃ τοὺς μύχθους τῆς πεζοπορίας, ἐπαισθητοὺς εἰς τὴν ἡλικίαν του, καὶ τὰς πιέσεις τῶν ἀμαξηλατῶν.

ἐπρωτίμησεν ἀντ' αὐτῶν τὸν ὄνον του. Ἄλλ' ὁ πανδοχεύς, εἰς ὃν τὸν ἐναπιστεύθη, ἠθέλησε νὰ τὸν διδάξῃ τὸ μάθημα τοῦ ἵππου τοῦ σχολαστικοῦ, κλέπτων τὸ ἄχυρον. Εἰς τὸ τέταρτον ταξείδιον ὁ Τόσκας ἠθέλησε ν' ἀναπαυθῇ ὑπὸ τὴν σκιὰν δένδρου παρὰ τινι πηγῇ, ἀλλ' ὁ ὄνος του ἀποπλανηθεὶς καὶ περιπλακκίς εἰς θάμνους, κατεκρημνίσθη εἰς βαθύτατον καὶ κρημνώδες ρεῦμα, διότι αἱ ἐπαρχιακαὶ ὁδοὶ ἦσαν στεναὶ καὶ κρημνώδεις ἀτραποί, χρήσιμοι δὲ αἶγας καὶ ἀλώπεκας. Εἰς τὸ πέμπτον ταξείδιον παρ' ὀλίγον νὰ γίνῃ, ὡς ὁ Ἀκταίων, βορὰ ποιμενικῶν κοινῶν. Εἰς τὸ ἕκτον ἐνέπεσεν εἰς ὄνυχας στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος καταδιώκοντος φυγοδίκους, καὶ μόλις ἐλυτρώθη ἀντὶ ζεύγους ὀρνίθων, ὅπερ μεθ' ἑαυτοῦ ἔφερεν. Οὕτως ἕκαστον ταξείδιον ἦτο καὶ μία χαριεστάτη Ὀδύσεια περιπετειῶν καὶ ἀπροσδοκῆτων.

Ἐξεδρόθη τέλος τὸ βούλευμα τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου, ὅπερ ἔπαυσε πρὸς καιρὸν τὴν περαιτέρω καταδίωξιν τοῦ Εἰσπράκτορος καὶ τῶν χωροφυλάκων, παρέπεμψε δὲ τὸν Τόσκαν εἰς τὸ Πλημμελειοδικεῖον ἐπὶ ἐξυδρίσει τῶν δημοσίων ὀργάνων διὰ τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας των! Τὸ βούλευμα ἔμεινεν ὀριστικόν, διότι ὁ Τόσκας ἠγνόει, ὅτι καὶ μόλα ταῦτα, ὁ νόμος τοῦ ἐδίδε τὸ δικαίωμα τῆς... ἀνγκοπῆς!

Κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν δικάσιμον μετέβη ὁ Τόσκας εἰς τὴν εἶδραν τοῦ δικαστηρίου. Εἶδε τὸν δικηγόρον του, ὅστις τῷ ἐξήγγησε τὴν ἔκβασιν τῆς ἀνακρίσεως, ὡς ἀπατέλεσμα ἐπεμβάσεως σπουδαίων προσώπων καὶ τῆς πολιτικῆς, ἐνοχοποιήσας μάχιστα καὶ τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης! Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀγωγὴν τῷ εἶπεν, ὅτι δὲν ἐκοινοποιήθη, διότι εἶνε σπάνιον κατόρθωμα νὰ κοινοποιήσῃ τις δικόγραφον εἰς στρατιωτικούς, καθόστον ἀπῆρθησεν ὁ κλητὴρ ν' ἀνδοκαταδράνῃ εἰς τὸ Φρουραρχεῖον διὰ νὰ εὔρῃ τὸν φρουραρχον εὐκαιρον νὰ υπογράψῃ τὸ ἐπιδότηριον, ἕως οὗ ἐπὶ τέλους ἀπωλέσθη τὸ δικόγραφον τῆς ἀγωγῆς. Τὸν παρηγόρησεν ὁμως καὶ τῷ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ τὸν ἀθωώσῃ.

Ἡ δίκη ἔγινε συνοπτικώτατα κατὰ τὸ σαρὸν λόγιον: Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει! Πρόχειροι μάρτυρες τῆς κατηγορίας ἦσαν οἱ χωροφύλακες καὶ τινες ζωοκλέπται, εἰς λίαν τρυφεράς μετ' ἐκείνων σχέσεις διατελοῦντες. Ἐκ τῆς ἀποδει-

κτικῆς δικδικασίας ἐξηκριβώθη ἡλείου φαινότερον, ὅτι ὁ Τόσκας ἐξύβρισε τοὺς χωροφύλακας καὶ ἐπετέθη ἐνόπλιως κατ' αὐτῶν, ἐνασκούντων ἡσύχως τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου καθήκοντά των, καὶ ὅτι ἐν κατὰστάσει μέθης διατελῶν, ὠλίσθησε καὶ ἔπεσεν εἰς πατρῷδές τι μέρος καὶ ἐμωλωπίσθη. Μάρτυρας ὑπερασπίσεως αὐτόπτας δὲν εἶχεν ὁ Τόσκας. Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, ὁ Εἰσαγγελεὺς διὰ δύο ξηρῶν, ὡς ὁ λάρυξ του, λέξιων ἐζήτησε τὴν ἐνοχλήν του. Ἐν ᾧ δὲ ὁ δικηγόρος του μόλις ἤρχισε τὴν ὑπεράσπισιν, οἱ καπελάδες — ὡς λέγουσιν οἱ χωρικοὶ τοὺς δικαστάς — διεσκέπτοντο ἐπὶ τῶν ἐδρῶν των διὰ νευμάτων καὶ ὁ Πρόεδρος ἀπήγγειλε τὴν ἀπόφασιν, ἐν ᾧ ὁ συνήγορος δὲν εἶχε τελειώσει ἀκόμη τὸ προοίμιον, διὰ τῆς ὁποίας ὁ Τόσκας κατεδικάζετο εἰς πενθήμερον φυλάκισιν, εἰς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης κτλ. Ὁ Τόσκας ἔκαμε τὸν σταυρόν του μίαν ἔτι φορὰν καὶ ἀφέθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν χωροφυλάκων. Ὁ ἐπιστάτης τῆς φυλακῆς ἐξ εὐσπλαγχνίας κινούμενος ὑπεσχέθη εἰς τὸν Τόσκαν νὰ φροντίσῃ διὰ τοῦ γραμματέως καὶ τοῦ ξεκαθαρίσῃ ὁλίγα τὰ δικαστικὰ ἔξοδα, ἥρκει μόνον νὰ παραγγεῖλῃ νὰ τοῦ στείλουν ἐν ἐρίσιον ἀπὸ τὸ χωρίον του. Ὁ ἀγαθὸς Τόσκας δὲν ἐγνώριζε τὸ περίεργον ἐκεῖνο τοῦ Ἐδ. Λαδουλαίῃ, ὅτι διὰ νὰ διεξαγάγῃ τις δίκην, ἀπαιτοῦνται δικαίᾳ ὑπόθεσις, καλὸς δικηγόρος, καλὴ συμβουλή, καλὰ ἀποδείξεις, καλὸς δικαστὴς καὶ εὖνους τύχη, ἐξ πραγμάτων συντρέχοντα, ἐξ ὧν ὅμως αὐτὸς μόλις εἶχεν ἐν καὶ μόνον, τὸ πρῶτον.

Ὅτε ἐξῆλθε τῶν φυλακῶν ὁ πολυπαθὴς χωρικὸς ἀπελπισθεὶς ἐκ τῆς κοινωνίας, μεθ' ἧς ἐπέπρωτο νὰ ἔλθῃ εἰς συνάφειαν κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας, ἠσθάνθη εἰς ἄκρον βεβαρυμένην τὴν ψυχὴν του καὶ, ἐπειδὴ ἦτο καλὸς χριστιανὸς ἐσκέφθη νὰ ἴδῃ τὸν ἀρχιερέα, ὃν εἶχε γνωρίσει καὶ φιλοξενήσει ποτὲ εἰς τὸ χωρίον του, διὰ ν' ἀντλήσῃ τὴν ἐκ τῆς θρησκείας ἀνακούφισιν καὶ παραμυθίαν. Ἀλλ' ὁ σεβασμιώτατος ἔλειπεν εἰς περιοδείαν, διάκονός τις δὲ, μένων ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ, τὸν ὑπεδέχθη μετὰ προσηνείας καὶ παρέπεισεν ὁ εὐλογημένος τὸν εὐλογημένον νὰ προκαλέσῃ δῆθεν τὴν ἐκδοσιν ἀρχιερατικοῦ ἐπιτιμίου καθ' ὅλων, οὔτινας τὸν ἐκλεψαν καὶ τὸν ἡδίκησαν, ἀντὶ δραχμῶν εἴκοσι μόνον, ἃς ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ἐπει-

κῶς καὶ πρὸς χάριν τοῦ ἐξαιρετικῶς, ἐνῶ ἄλλοι χριστιανοὶ πληρώνουν καὶ 40 καὶ 60 εἰς τοιαύτας περιστάσεις.

VII

Ὁ γέρον Ἰόσκας οὕτω, μυριοτρόπως καὶ πανταχόθεν ἀδικηθεὶς, ληστευθεὶς καὶ ἀπογοητευθεὶς, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ χωρίον τοῦ μὴ θέλων οὕτε νὰ σκεφθῇ πλέον περὶ διοικήσεως, διοικισύνης καὶ κοινωνίας ἐν γένει. "Ὅτε δὲ οἱ πρόκριτοι τοῦ χωρίου τὸν ἠρώτησαν, πῶς ἀπέβη ἡ ὑπόθεσις τοῦ εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς καὶ τὰ δικαστήρια, ἀπεκρίθη μελαγχολικώτατα «μούντζα Μέγα ρα, στρουύντζα Πηγάδα!», παρωδῶν τὴν γνωστὴν δημῳδὴ παροιμίαν περὶ τῆς ἄλλοτε ἀθλιότητος τῶν Μεγάρων καὶ τῆς Ἐπιδάουρου.

Οὐδέποτε πλέον ἔκτοτε ἀφῆκε τὴν ἐστίαν τοῦ. Εἰς πρώτῃν συνάντησιν τοῦ διαβολῆτος εἰσπράχτορος, ἐπλήρωσεν αὐτῷ ἀμέσως τὸν φόρον τοῦ ὄνου του, θωρήσας καὶ ἐν ἐρίφιον ἐκ φόβου παγεροῦ μὴ ἐπανακληρθῶσι νέα ἔκδοσις τῆς πολυπλάγκτου Ὀδυσσεΐας τοῦ. Ἐσέβετο ἀπεριορίστως τὸν ἡφαιμέριόν του, ὅστις τῷ εἶχε δώσει τὴν χρυσὴν συμβουλὴν τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν καὶ πικρότατα μετεμέλετο, ὅτι παρήκουσεν. Οὐδέποτε πλέον κατέφυγεν εἰς δικαστήριον, δίδων καὶ τὸ ἱμάτιον εἰς τὸν ζητοῦντα τὸν χιτῶνά του. "Ὅτε δὲ ἀνελογίζετο, ὅτι διὰ φόρον λεπτῶν ὀγδοήκοντα, καὶ τοῦτον παράνομον, ὑπέστη δεινὰ καὶ ζημίας ἀπεριγράπτους, ὅτι οἰκνῆθήποτε καὶ ἂν ἔκρουσε θύραν διὰ νὰ εὕρῃ τὸ δίκαιόν του, εὗρε πανταχοῦ ἐχθρούς. ἀπαταιῶνας καὶ ἄρπαγας καὶ ὅτι οἱ νόμοι ἦσαν, ὡς ἔλεγεν ὁ Μούαρ τοῦ Σίλλερ, μορμολύκεια, φοβίζοντα τοὺς ἀνοήτους μόνον, ἡ δὲ ἐλευθερία πικρὰ εἰρωνεῖα διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ, καὶ πτηγὸν, σπάνιον ἐν τῇ γῇ, ὡς μέλας κύκνος, θανάσιμον μῖσος καθ' ὅλης τῆς κοινωνίας ἐπλήρου τὴν ἀγαθὴν τοῦ καρδίου. Ἐφθόνει μόνον τὰς πέρδικας καὶ τοὺς θάμνους τῶν βουνῶν, ὧν ἡ ζωὴ ἦτο ἐλευθερία, κελεύσμα καὶ δρόσος.

Καὶ ὀλίγιστα κατόπιν ἔζησεν ἔτη ὁ γέρον Ἰόσκας ἐν γαλήνῃ. Κατορθώσας νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν μόνην θυγατέρα του, ἐκῆδευσεν ὕστερον τὴν σύντροφον τοῦ βίου του, καὶ ὀλίγον βραδύτερον κατὰ τινα δροσερὰν δειλὴν εὐρέθη νεκρὸς, εἰς τὸ δάσος παρὰ τινὶ πηγῇ, ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῆς ὁποίας ἐφύοντο μικραὶ τρυφεραὶ πλάτανοι καὶ μυρσῖναι, ἐν ᾧ παρὰ τὴν ἀκτινο-

δολοῦσαν ἐξ ἀγαθότητος κεφαλὴν αὐτοῦ ἐκελάδουν ἄσμα λι-
γυρὸν καὶ συμπαθὲς ὁ ἄφροντις κόσσυφος καὶ ὁ εὐχάρις κο-
ρυδαλός.

(Ἄργος, Ἰούλιος 1887.)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ ΒΙΚΤΩΡΙΑΝ

Ἄνδρες τᾶσδε περιρρύτου
γῆρας, νῦν θιάσους πρέπει
πᾶσιν χρυσολυρεῖς μέλειν·
ἦκει γὰρ καλὸν ἡμᾶρ!
ἐμπλέξει στέφανον κομαῖς
αἱ Βικτορία ευωνύμος, Ἀγγλίας
τιμὰς ωγύγας χέρσιν
νέμους, εὐπατρὶς ἐν γένει.
νῦν πόλος οὐρανοῦ
σχισθεὶς ἀντιβοᾷ, βρέμων
πανδάμοις ἀλαλαγμοῖς!
καὶ σὺ χαιρὲ, γύναι! θρόνους
ἀλύπους κατέχοις αἰεὶ—
Δαίμων σοι βίον ὄλβιον
δοίη· μήποτε Νίκη
παύσαιτ' ἵπταμένη περὶ
τὰν σὰν εὐστέφανον κόμαν·
ναίοις ψυγοτακῶν πόρρω
μεριμνῶν ἄπο, καὶ δίκην
σοι πάρεδρον νέμοις—
ἰω! ταῦτα θεὸς πόροι
Σωτήρ. Χαίρε μὲν αὖτις.

William Andrew

ΣΗΜ. — Ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἐκ τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς βασιλείας τῆς Ἀγγλίας, καταχωρίζομεν τὸ ποίημα τοῦτο τὸ συντεθὲν πρὸ πεντηκονταετίας κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνιστοῦ Reverend Canon Andrew. Ὁ γηραιὸς ἤδη φι-
λέλλην διακρινόμενος πάντοτε διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθήματά του, ἐδημοσίευσεν ἄλ-
λοτε ὡραῖον ποίημα εἰς τὸν Κανάρην. Μετέφρασεν ἐπίσης εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τὸ ἡμερολόγιον
τοῦ Μακεδόνα σπουδαστοῦ τῆς εὐπαιδεύτου καὶ καλλιπεοῦς ἡμῶν συνεργάτιδος καὶ Ἀφ-
σινότης Παπαδοπούλου. Σημειώτεον ὅτι τὸ ἄνωθι ποίημα ἔχει τοιοσθῇ κατὰ τὴν ιδιόρρυθμον
ἀγγλικὴν προσηδρίαν, ἐφ' ᾧ καὶ τὸ ἰδιάζον τοῦ τονισμοῦ τῶν λέξεων.